

Čís. 370.

Výslovné prohlášení ve smyslu § 579 obč. zák. může se státi nejen slovy, nýbrž i kývnutím hlavy a podpisem posledního pořízení.

Dokázati, že zůstavitel nebyl způsobilým pořizovati, přísluší tomu, kdo se domáhá neplatnosti posledního pořízení.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1920, Rv II 281/19.)

Zůstavitelka (70letá stařena) učinila den před svou smrtí dne 6. prosince 1915 poslední pořízení tím způsobem, že pisatel poslední pořízení napsal, pak je u přítomnosti tří svědků přečetl, načež vyzval zůstavitelku, by pořízení, je-li správné, podepsala, k čemuž ona přikývla a je podepsala. I za čtení poslední vůle projevovala zůstavitelka souhlas kýváním hlavy. V poslední vůli byla ustanovena jedna dcera universální dědičkou, druhé dvě obmyšleny odkazy, kdežto synovi nedostalo se ničeho, ježto jeho dědický nárok byl vyčerpán penízem 900 K, jenž mu byl již za živa vyplacen. Po návratu z vojenské služby domáhal se syn žalobou neplatnosti posledního pořízení a to jednak z důvodu, že zůstavitelka podepsala prohlášení, jež jí nebylo před podpisem přečteno a jež ani sama nečetla, jednak proto, že zůstavitelka v době sepsování poslední vůle nebyla jasného rozumu a vědomí, ježto trpěla již delší dobu marasmem a několik hodin po sepsání poslední vůle skonala. Soud první stolice žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Dle § 579 obč. zák. (původní doslov) musí zůstavitel před třemi svědky potvrditi, že listina, sepsaná osobou třetí, jest jeho posledním pořízením. V tom, že zůstavitelka při předčítání poslední vůle pozorně naslouchala (vždyť kývala hlavou), že k dotazu pisatele, zda jest to tak správné, opět přikývla, že se pak snažila vzpřímiti se v posteli ku podpisu a že konečně předloženou poslední vůli podepsala, spatřuje soud projev vůle zůstavitelky, že potvrzuje předloženou jí listinu jako svou poslední vůli, to tím spíše, ježto zůstavitelka, jak nesporno, pro stařeckou slabost a slabý dech ztěžila mohla mluvíti a proto ztěžila svou vůli projevíti jinak, nežli tím, že přikyvovala a dobrovolně podepsala. Již z toho je zjevno, že zůstavitelka měla plné vědomí a nezkalený rozum, ježto nelze si mysliti, že by se byla chovala, jak právě vyličeeno, kdyby postrádala vědomí nebo byla stížena duševní chorobou. Nebylo prokázáno, že by zůstavitelka byla dávala na jevo nějaké známky duševní poruchy. **O d v o l a c í s o u d** rozsudek potvrdil. **D ů v o d y:** »Úplné vědomí zůstavitelovo« v době zřízení poslední vůle není totožným s »plnou mírou všech dosavadních normálních duševních schopností«, takže by již jakékoliv zmenšení schopnosti rozpoznávací a rozhodovací proti normálnímu stavu mělo v zápětí nezpůsobilost k poslednímu pořízení. Dle § 566 obč. zák. jest tu nedostatek zdravého rozumu jen tehdy, jde-li o stav zuřivosti, šílenosti, blbosti neb opilství, když tedy zůstavitel úplně pozbyl rozumu, nikoliv, když jeho duševní schopnosti byly poněkud zeslabeny. Právem tudíž neshledal první soud, že zůstavitelka nebyla v čase pořízení při smyslech. Zákon vyhledává též stav, jako při jiných právních jednáních (§ 565 obč. zák.). Ten, kdo se domáhá neplatnosti testamentu, musí s plnou určitostí prokázati, že zůstavitel byl neschopným ku pořizování (§ 567 obč. zák.). Ze zjištění prvního soudu vyplývá, že se žalobci

důkaz tento nezdařil. Rovněž dlužno souhlasiti s prvním soudem v tom, co jest rozuměti výslovným prohlášením zůstavitelovým (Krainz — Ehrenzweig — System II./2 str. 365). Vždyť »výslovným projevem« jsou nejen slova, nýbrž i příkývnutí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po stránce právní brojí dovolání proti názoru soudu druhé stolice, že zůstavitelka listinu, jí přečtenou a pak k podpisu předloženou, výslovně za své poslední pořízení prohlásila. Oba nižší soudy však věc správně posoudily, neboť zůstavitelka projevila svou vůli slovem a příkývnutím hlavou, když jí byl spis předčítán, pokud se týče když pisatel listiny po přečtení pravil »je-li to správné, pak nechť to matka podepíše«, a krom toho projevila svůj souhlas podpisem listiny, tak že správným jest úsudek, že tu šlo o výslovné prohlášení, že spis obsahuje poslední vůli zůstavitelčinu (§ 579 obč. zák.). Správné jest stanovisko odvolacího soudu, že podle § 567 obč. zák. náleželo žalobci, by prokázal příčinu, pro kterou zůstavitelka snad nebyla způsobilou činiti poslední pořízení. Tvzení dovolatele, že zůstavitelka vůbec nebyla schopna se podepsati, přiči se vlastnímu tvrzení žalobcovu, jenž udal, že zůstavitelka své jméno na spise podepsala (aneb jak žalobce praví »naškrábala«).

Čís. 371.

Jest nepřipustnou změnou po rozumu řu 828, druhá věta, obč. zák., jme-li se jeden společník bez souhlasu druhého užívati výlučně určité části společné nemovitosti, byť i zbytek, ponechaný k užívání druhému společníku, rovnal se jeho ideálnímu podílu na věci.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1920, Rv II 4/20.)

Usedlost čís. pop. 85 v J. náležela spoluvlastnický jednou polovicí manželům S-ovým, druhou polovicí Antonínu V-ovi. Antonín V. užíval bez souhlasu manželů S-ových z oné usedlosti polovicí mlatu a stodoly, polovicí kůlny, jeden malý chlév pro hovězí dobytek, jeden chlívek pro prasata, kdežto druhá polovice stodoly s mlatem, kůlny, celá konírna i celý velký chlév pro hovězí dobytek a sklepy byly k použití manželů S-ových, kteří jich však neužívali. Manželé S-ovi domáhají se na Antonínu V-ovi žalobou, by veškery prostory usedlosti zmíněné vyklidil. P r o c e s n í s o u d p r v é stolice žalobu zamítl. D ů v o d y: Jest zjištěno, že strana žalovaná neužívala ani polovice budov usedlosti a že ohledně užívání nedošlo mezi stranami k dohodě, poněvadž žalující strana pro napjatý poměr vůči žalovanému zamítla dohodu zejména, by stodola byla fysicky rozdělena. Na základě toho dospěl soud k přesvědčení, že strana žalující byla oprávněna žádati, by žalovaná strana, která svého práva dosud užívá, aniž by vsahala v právo strany žalující, vyklidila místnosti přináležející jí právem spoluvlastnickým. Žalobní žádost bez ohledu na právní důvod jest vzhledem na to, že žalovaný neužívá ani polovice jemu prá-